

ویراژ روی جسم و روان

فرهنگ رانندگی در کشور ما با چالش‌های فراوانی روبه‌روست که به‌اشکال مختلف باعث وار دشدن خسارت به جسم، روان و جیب مردم می‌شود؛ در این پرونده ضمن بررسی مصادیق مختلف ناهنجاری حین رانندگی، به‌زمینه‌ها و راه‌حل‌های این موضوع هم پرداختیم

سید مصطفی صابری | روزنامه‌نگار

پرونده

هر روز که به دلایل و عناوین مختلف برای کارهای روزمره و در جایگاه یک عابر، دوچرخه‌سوار و حتی راننده از خانه خارج می‌شویم قرار است چندین و چند چالش بزرگ را از سر بگذرانیم و در پایان روز خوشحال باشیم که از بین موتورهایی که توقف ندارند و همه‌جا سرک می‌کشند و خودروهایی که خیابان را ملک شخصی می‌دانند و هر جور بخواهند رانندگی می‌کنند، سالم به‌خانه برگشتیم. داستان نسبت خیابان‌های ما با موتورها که موضوع تلخ و عجیبی است و بررسی دقیق و مفصلی می‌طلبد. در این مطلب سراغ فرهنگ رانندگی رقتیم تا ببینیم با چه چالش‌هایی مواجه هستیم، سعی کردیم به بررسی اهمیت اصلاح فرهنگ رانندگی، پیامدهای رانندگی‌بد، مهم‌ترین مصادیق ناهنجاری‌های رانندگی، ریشه‌های مشکلات موجود و راهکارهای پیشنهادی برای اصلاح فرهنگ رانندگی در ایران بپردازیم.

چرا اصلاح فرهنگ رانندگی در ایران مهم است؟

ایران یکی از بالاترین آمار تصادفات جاده‌ای را در جهان دارد که موجب تلفات انسانی، آسیب‌های جسمی و روانی و خسارات اقتصادی بسیاری می‌شود؛ در کنار همه این‌ها آسیب‌های جسمی و روحی مستقیم و غیرمستقیم این فرهنگ نامناسب رانندگی را هم اضافه کنید. به‌طور مثال این که آدم‌ها به‌راحتی بدون هیچ تاب‌آوری با قفل فرمان با هم مذاکره می‌کنند و... پس اصلاح فرهنگ رانندگی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، چون:

سلامت و امنیت عمومی. رانندگی غیر ایمن و بی‌توجهی به قوانین باعث تعداد زیادی از جراحت و مرگ‌های قابل پیشگیری می‌شود. تأثیر آن می‌تواند به‌طور مستقیم به خانواده‌ها، جامعه و حتی اقتصاد کشور خسارت وارد کند.

هزینه‌های اقتصادی. هزینه‌های درمان افراد آسیب‌دیده، خسارات مالی ناشی از تصادفات و هزینه‌های تعمیر خودروها بر معیشت فرد، اقتصاد خانوار و جامعه تأثیر چشمگیری دارد.

پیامدهای روان. تصادفات، به‌خصوص موارد فوتی، علاوه بر داغ‌دیدگی و فشارهای روانی، می‌تواند

موجب استرس مزمن و ترومای طولانی مدت در بازماندگان شود. قربانیان تصادف و خانواده‌های آن‌ها با فشار افسردگی، استرس پس از سانحه (PTSD) و احساس گناه روانی دست و پنجه نرم می‌کنند. رانندگی غیر ایمن علاوه بر بروز تصادف، با ایجاد استرس رانندگی در خیابان‌های شلوغ هم سلامت روان رانندگان را تحت الشعاع قرار می‌دهد.

آسیب‌های جسمی. آسیب‌ها و صدمات ناشی از تصادفات شامل شکستگی‌ها، صدمات داخلی و حتی معلولیت‌های دائمی هستند.

مهم‌ترین مصادیق ناهنجاری در فرهنگ رانندگی ما

۱. چراغ برای خودش قرمز ه. متأسفانه هنوز عده‌ای از راننده‌ها عبور از چراغ قرمز را نوعی زرنگی می‌دانند و تشویق سر نشینان خودرو و خودنمایی هم در بروز مکرر این رفتار پرخطر بی‌اثر نیست.

۲. نادیده گرفتن حق تقدم. برای عده‌ای چندان فرقی ندارد از فرعی آمدند یا اصلی، اوضاع از چه قرار است... همیشه حق تقدم را برای خودشان می‌دانند و تمام.

۳. رانندگی تنها جمعی. برخی از راننده‌ها انگار رانندگی واقعی در خیابان را چیزی شبیه بازی پلی استیشن می‌دانند که در صورت گیم‌آورد شدن دوباره فرصت بعدی وجود داشته باشد. سبقت‌های غیر مجاز، نزدیک شدن بیش از حد به خودروهای دیگر، بوق زدن مداوم و رفتارهای عصبی از مصادیق رانندگی تنها جمعی است که گاهی با ریتم موزیک پخش شده داخل خودرو هم هماهنگ می‌شود.

۴. دوست دارم توقف کنم. برخی رانندگان گرامی کل شهر را یک پارکینگ بزرگ می‌بینند و فرقی نمی‌کند مقابل پل، گاز یا منازل و مغازه‌ها هستند. انگار به دیدن تابلوی توقف ممنوع یا لطفاً پارک نکنید، حساسیت دارند و دقیقاً همان‌جا باید پارک کنند. پارک کردن در پیاده‌رو که باعث دردسر سالندگان، نابینایان، مادرانی که با کالسکه بچه بیرون می‌آیند و... هم که جای خود.

۵. لااقل این‌جا عایت کن. چالش مهم دیگر رعایت نکردن سرعت مطمئنه در مجاورت مدارس یا مناطق پر جمعیت است. این بی‌توجهی به عابران پیاده موجب افزایش تصادفات و احساس ناامنی برای افرادی می‌شود که به پیاده‌روی نیاز دارند، به‌ویژه سالمندان و کودکان.

۶. امان از گوشی. استفاده از موبایل یا بررسی کردن شبکه‌های اجتماعی در حین رانندگی و به‌تازگی هم چک کردن مسیر یاب و در مواردی بررسی مقصد و قیمت مسافر بعدی از مواردی است که احتمال تصادف‌ها را بالا می‌برد.

۷. بیادعوا! قانون‌ناوشتی‌ای هم برای برخی وجود دارد که طی آن نیازی نمی‌بینند بررسی کنند علت تصادف چه بوده؛ در اولین برخورد دعوای راه می‌اندازند تا خودشان را محق نشان دهند. مشکل بعدی این است که برای یک تصادف کوچک، یک خیابان بزرگ با کلی خودروی دیگر که هر کدام دنیایی مشغله دارند، بند می‌آید.

۸. توقف روی خط عابر. عابر پیاده چند دقیقه منتظر بوده تا چراغ سبز و از خیابان رد شود؛ اما در ست همه روی خط عابر پیاده توقف می‌کنند و عابر نگویند بخت باید با انواع در دسر خودش را حتی وقتی چراغ برایش سبز است به آن طرف برساند.

۹. صدای زیاد موزیک. فرهنگ درست رانندگی محدود به شکل رانندگی و رعایت قوانین نیست، جزئیات دیگری می‌توانند زندگی اجتماعی ما را تحت تأثیر قرار دهد؛ به‌طور مثال آلودگی صوتی عجیبی که برخی خودروها دارند، انگار فکر می‌کنند اگر وقت و بی‌وقت صدای پخش خودرو را تا آخرین حدش

ZENDEGI-SALAM

ضمیمه روزنامه خراسان

سه شنبه ۷ اسفند ۱۴۰۳
۲۶ شعبان ۱۴۴۴ • ۲۵ فوریه ۲۰۲۵
شماره ۲۱۷۱۶

۲۹۳۵

ریشه‌های این چالش کجاست؟

بسیاری از این ناهنجاری‌ها به دلیل ضعف جدی در آموزش اولیه فرهنگ رانندگی و اشاعه سبک زندگی قانون‌مند به وجود آمده است. از فقدان یا کمبود آموزش اصولی از کودکی در مدارس تا نبود تبلیغات هدفمند در رسانه‌های عمومی. شاید هم پر خورده‌های اندک و غیر موثر با تخلفات کوچک که باعث تشویق به تخلفات بزرگ‌تر می‌شود. بدون فرهنگ‌سازی مداوم برای اصلاح رفتار رانندگان، عادت‌ها و الگوهای غلط رانندگی همچنان گسترش پیدا می‌کند. در ادامه به برخی از جنبه‌های این موضوع می‌پردازیم:

۱. خیابون مال خودمه!

اگر به سبک رانندگی و رفتارهای برخی از افراد توجه کنیم انگار حس مالکیت عجیبی به خیابان دارند و تصور این که دیگران هم عجله دارند یا ندی‌ها حق برای استفاده از خیابان دارند، در ذهن‌شان نمی‌گنجد. ریشه‌های این رفتار را می‌توان در ایجاد مختلف رصد کرد. به‌طور مثال احساس بی‌مسئولیتی برخی از اعضای جامعه. فرهنگ فردگرایی جدی که طی آن برخی رانندگان به‌جای رعایت مسئولیت اجتماعی، به منافع و راحتی خود اولویت می‌دهند. شاید در باره عده‌ای از افراد احساس ناکامی اجتماعی باعث می‌شود برخی رانندگان با رفتارهای پر خاشگرانه در خیابان تلاش کنند ناکامی‌ها و فشارهای زندگی روزمره را تخلیه کنند.

۲. نبود آموزش و فرهنگ‌سازی

ما در باره خیلی چیزها حساسیت‌های زیادی در جامعه حس می‌کنیم، عده‌ای برای فوتبال، برخی به حق در باره محیط زیست و... اما انگار از اصلاح فرهنگ رانندگی قطع امید کرده ایم یا سهم داشتن در بهبود آن را وظیفه شهروندان نمی‌دانیم. گویی تصور می‌کنیم حالا که فرهنگ غالب پر از رفتارهای اشتباه است اگر ما هم بخواهیم جزء به جزء فرهنگ درست را رعایت کنیم، کلاه سرمان می‌رود. در مواقعی هم آموزش به افراد دیگر خیلی دیر است چون شخصیت‌شان شکل گرفته و ضرورت پیشگیری به دوران کودکی و نوجوانی برمی‌گردد یعنی جایی که باید شاهد تعلیق آموزش قوانین راهنمایی و رانندگی با برنامه درسی مدارس، بازی در مپدهای کودک و... باشیم. فشار اجتماعی، پویای عمومی، آموزش مداوم رانندگان، برگزاری دوره‌های الزامی برای تمدید گواهی نامه و آموزش‌های روان‌شناختی و... هم از دیگر نکاتی است که جای خالی‌اش حس می‌شود.

۳. تقویت اجرای قوانین

شاید در کنار فرهنگ‌سازی بتوان بخشی از ماجرا را در اصلاح یا تقویت قوانین دید؛ با افزایش جریمه‌ها و دوربین‌های نظارتی، برخورد قاطع با متخلفان و ایجاد بازدارندگی از تخلفات، تست‌های تصادفی مواد مخدر و الکل برای اطمینان از سلامتی ذهنی و جسمی رانندگان و...

۴. مشکلات زیر ساختی

شکل برخی خیابان‌ها، تردد مدام عابران پیاده در وسط خیابان‌ها به‌خاطر کمبود پل عابر پیاده یا پله برقی استاندارد و... ضرورت بهبود طراحی خیابان‌ها برای کاهش ترافیک و امنیت بیشتر عابران را نشان می‌دهد.

۵. نبود تاب‌آوری در نتیجه مشکلات اقتصادی

متأسفانه مشکلات مختلف زندگی، شغلی، خانوادگی و به‌خصوص مشکلات اقتصادی هم باعث کاهش تمرکز حین رانندگی می‌شود؛ هم تاب‌آوری افراد، ضرورت گفت‌وگو و تحمل رفتار دیگری را پایین می‌آورد و در صورت بروز یک چالش، برای بسیاری اولین راه‌حل بی‌احترامی، کلمات خشن و صدای بلند یا درگیری فیزیکی است که این موضوع هم از ضرورت‌های اصلاح فرهنگ رانندگی است هم زمینه‌ساز بروز اتفاقات ناگوار.

